

Umarqulova Munira Zohidjon qizi

JON STEINBEKNING RAMZIY OBRAZLARDAN FOYDALANISHI

Kalit so‘zlar: mashhur asarlar, yozuv uslubiyati, ramziy timsollar, ranglar, aholi farovonligi, kechinmalar

Kirish: XX asrning adabiy giganti Jon Steynbek o‘z hikoyalarida ramziylikning murakkab gobelenlarini to‘qishning ajoyib qobiliyatiga ega edi. Uning asarlari ko‘pincha Amerika qishloqlarining og‘ir haqiqatlari orasida qashshoqlik, ijtimoiy adolatsizlik va qadr-qimmat va ma‘no uchun inson kurashi mavzularini o‘rganadi. Ushbu tadqiqotning markazida uning yozuvining tematik chuqurligi va hissiy rezonansini boyitib turadigan kuchli metafora rolini o‘ynaydigan ramziy tasvirlarning takroriyligi mavjudligi. Steynbek asarlaridagi eng ko‘zga ko‘ringan va takrorlanuvchi ramzlardan biri bu "yer" dir. Bu shunchaki fon emas, balki ma‘no va kuch bilan to‘ldirilgan tirik mavjudotdir. "G‘azab uzumlari" filmida tabiatning qattiqligi va iqtisodiy ekspluatatsiya bilan yalang‘ochlangan Oklaxoma chang kosasi o‘z uylarini tashlab ketishga va Kaliforniyada yaxshiroq hayot izlashga majbur bo‘lgan muhojir oilalarning og‘ir ahvolini aks ettiradi. Bir paytlar rizq va ro‘zg‘or manbai bo‘lgan yer, qahramonlar boshidan kechirgan ichki vayronagarchilikni aks ettirib, umidsizlik va yo‘qotish timsoliga aylanadi. Aksincha, "Adan sharqida" unumdon Salinas vodiysi umid va qutqarilish imkoniyatini ifodalaydi, bu inson chidamliligining mustahkam kuchi va hatto qiyinchiliklarga qaramay o’sish potentsialini anglatadi.

"Hayvonlar" Steynbekning hikoyalarida yana bir muhim ramziy elementdir. "Sichqonlar va odamlar haqida"da muloyim va himoyasiz titulli sichqonlar orzularning mo‘rtligi va yo‘qotishning muqarrarligi uchun o’tkir metafora bo‘lib xizmat qiladi. Katta va aqliy zaif qahramon Lenni ko‘pincha ayiqqa o‘xshatiladi, uning jismoniy kuchi bolalarcha aybsizligi va zaifligi bilan birlashtiriladi. "Tortilla Flat"da yaramas va o‘ynoqi Denni obrazi uning ayyorligi, topqirligi va moslashuvchanligi ramzi sifatida "koyot" sifatida tasvirlangan.

"Oziq-ovqat", ayniqsa ramziy ko‘rinishida, Steynbekning hikoyalarida muhim rol o‘ynaydi va omon qolish, oziq-ovqat va umumiyligi inson tajribasi mavzularini ta’kidlaydi. "G‘azab uzumlari"da umumiy taomlar, garchi ko‘pincha kam bo‘lsada, jamiyat va qat‘iyatlilik tuyg‘usini ifodalaydi, "Adan sharqi"da esa oila tomonidan puxta tayyorlangan taomlar ularning hayot qurish va munosabaflarini rivojlantirishga qaratilgan sa‘y-harakatlarini anglatadi. "Kiyim" shuningdek, ijtimoiy mavqe, o‘ziga xoslik va o‘zgarishni bildiruvchi kuchli ramz vazifasini bajaradi. "Marvarid"da Kinoning dastlab savdo-sotiq va tirikchilik ramzi bo‘lgan sho‘ng‘in kostyumi marvaridni topgandan so‘ng uning chorasizligi va ochko‘zlikning halokatli kuchi ramziga aylanadi.

Bundan tashqari, "rang" Steinbek tomonidan o‘ziga xos kayfiyat va his-tuyg‘ularni uyg‘otish uchun ishlataladi. Masalan, "Qizil Pony"da "qizil" ning takroran ishlatalishi hayot, ehtiros va tabiat go‘zalligini anglatadi, balki o‘lim va yangilanishning muqarrar siklini ham aks ettiradi. "Yashil", ko‘pincha umid va o‘sishni ifodalovchi "Adan sharqi"da yaqqol ko‘rinib turadi, "ko‘k" esa "G‘azab uzumlari"da ko‘rinib turganidek, osoyishtalik va g‘amginlik ramzi sifatida ishlataladi.

Staynbekning ramziy tasviriy mahorati alohida predmetlar va ranglar bilan chegaralanib qolmaydi. "Tabiat" o‘zi hikoya matosiga to‘qilgan bo‘lib, ramziy fon va qahramonlarning ichki dunyosining aksi bo‘lib xizmat qiladi. "Konserva zavodi qatori" asaridagi okeanning bepoyonligi o‘zining doimiy o‘zgaruvchan oqimlari va oldindan aytib bo‘lmaydigan kayfiyati bilan inson hayotidagi beqarorlik va noaniqliklarning aksiga aylanadi. "Adan sharqi" dagi Salinas vodiysining mayin tepaliklari tinchlik va hamjihatlik tuyg‘usini ifodalaydi, "G‘azab uzumlari" filmidagi Oklaxoma chang kosasining qattiq landshaftlari esa hissiy notinchlik va qahramonlarning o‘zgarishini aks ettiradi.

Steynbek asarlaridagi asosiy mavzular

Jon Steynbekning asarlari doimo insonning tabiiy dunyo bilan munosabatlariiga oid keng ko'lamlil va keng qamrovli dilemmaga e'tibor qaratadi va muallif odamlar tabiat olamiga tegishli bo'lganligi sababli o'zlar haqida qanday narsalarni o'rganishlari mumkinligini doimiy ravishda ta'kidlaydi. Garchi ba'zi tanqidchilar Steynbekning qorong'u nuqtai nazarga ega ekanligini ta'kidlagan bo'sada, uning umumiy xabarlarini inson aqli axloqiy deb e'lon qiladigan narsaning asosi sifatida tabiat va oilaviy sevgi tushunchalarida haqiqiy optimizmni ochib beradi.

Staynbek asarlaridagi asosiy mavzular Staynbek va uning asarlariga yaqindan nazar tashlasak, uning barcha romanlarining zamirida oilaviy sevgi tushunchasi borligini ko'rsatadi. "G'azab uzumlari" asarini o'rganish shuni ko'rsatadiki, uni qiziqtiradigan ko'plab mavzular orasida eng muhimi, ideal insonlar jamiyati tushunchasi bo'lib, unda barcha insonlar munosib insonlar sifatida yashashi mumkin, go'yo uning his-tuyg'ularini ta'minlashga sodiqdir. Tom Joad obrazida yozuvchi aynan shunday hissiy munosabatga chaqiradi. Tom Joadning insonparvarlik kurashi guvohlari orasida uning onasi Joad xonimning bunday xiyonatni his qilmagan er haqida gapirgan xati ham bor. Bu maktub bizni chindan ham ko'taradigan o'sha yuksak tabiiy sevgi urug'ini ekishga qodir. Steynbekning boshqa asarlari rejissyor Jey Parinining so'zlarida ko'rilgan va ta'kidlangan yozishmalarni aks ettiradi, u transsidentalistlar qaysidir darajada tabiatning bo'lingan va parchalanib ketgan o'zini davolay olish qudratiga ega ekanligini bilishlarini ta'kidladi. Bundan tashqari, oilaviy sevgi axloqiy kuchni amalga oshirish uchun ramziy tepalik hisoblanadi. Oddiy oilaviy munosabatlarning tiklanishi axloq dunyosining o'rnatilishini anglatadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytish mumkinki, Jon Steynbekning ramziy tasvirlardan mohirona foydalanishi uning adabiy merosida muhim element bo'lib xizmat qiladi. Ehtiyyotkorlik bilan tanlangan ob'ektlar, ranglar va tabiiy elementlar orqali u o'z hikoyalarini tom ma'nodan yuqori bo'lgan chuqurlik va murakkablik bilan singdiradi. Bu ramzlar kuchli metafora vazifasini bajaradi, ijtimoiy masalalar, insoniy munosabatlar va borliqning asosiy mohiyatini tematik tadqiq qilishni boyitadi. Ushbu ramziy qatlamlar bilan shug'ullanish orqali o'quvchilar insoniy holat va umidning mustahkam kuchi, chidamlilik va qiyin dunyoda ma'no izlash haqida chuqurroq tushunchaga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Brayan Kannard, Steynbek: Fuqarolar josusi, Qabrni chalg'itadigan narsalar, 2013 ISBN 9780-9890293-9-1, 15-17-betlar. Shuningdek, yozishmalar "Arxivlangan nusxa" da mavjud. 2014-yil 1-martda asl nusxadan arxivlangan.
2. Coe, Aleksis. "So'nggi xaridlar: Jon Steynbekning sovuq urush davridagi arman merosi". Haftalik SF. 2021-yil 2-mayda olindi.
3. Janet Rumsbi (2016). "Steynbekning ta'siri". Shtaynbek maktablarda. San-Xose davlat universiteti. 2019-yil 12-yanvarda olindi.
4. Gladshteyn, Mimi R.; Meredith, Jeyms H. (2011 yil mart). "Jon Steynbek va Vietnam urushi fojiasi". Steinbek sharhi. 8 (1): 3956. doi: 10.1111/j.1754-6087.2011.01137.x.
5. "Jon Steynbekning tarjimai holi". biographyonline.net. 2019-yil 12-yanvarda olindi.
6. Steynbek, Tomas (2010 yil 27 sentyabr). "Jon Steynbek, Maykl Mur va sayyoraviy vatanparvarlikning o'sib borayotgan roli". Huffington Post. 2010-yil 30-sentabrda asl nusxadan arxivlangan.